

CENZORJI ZA KINEMATOGRAFIČNE SLIKE SO SE TU.

EDI SE, DA JE NJIH MALOGA ZAORNTI REŠNIO.

Najbolj na piki imajo slike, ki služijo za poduk delavstva.

Washington, D. C. (Federated Press). — Komitej za industrijske trgovske zbornice v Philadelphiji je izdal sverilo cenzorjem za kinematografske slike, naj bodo na straži proti radikalnim vrticem na filmih, ki se kažejo ljudstvu. Ti nasprotniki delavstva so odkrili, da so mnoge počasi filmi, ki mogoče povzročijo, da prične delavci misliti. Po izjavi David Ward, Griffitha, pisatelja kinematografskih predstav, je pennsylvanski cenzorski odbor izvršil "čedno" delo na sliki po imenu "Whistles", ki je spisal in sestavil Wm. S. Hart, ki predno je bilo sverilo poslano v svet. Slika prikazuje, kako je za delavca parna pištal suženjak bič od jutra do večera.

Ta slika ima predgovor: "Iz dnu Platona in Sokrata so Heli mnogim modrijani, toda nabeđen ni bil tako moder, da razvolja vedni boj med kapitalom in delom." Kapitalistom v Pennsylvaniji so se zdele pregrešne besede "boj med delom in kapitalom" na platnu in na njih mesto so prišle sledeče besede: "Eden izmed večnih življenjskih bojev." Originalna je bila tudi vrstica: "Connorjeva vdova je prišla in vi ste jo odpravili s par umazanimi dolarji, ki ste ji ubili moža." Cenzor je tole prebral in je zapisal: "Ko je Connorjeva vdova prišla k vam, zakaj niste tako ravnali kot delajo današnji dostojni gospodarji?"

Neka druga vrsta, ki se ni dopadla cenzorju, je sledeča: "Imeli ste šest let časa, da postane ta prostor varen. Ali misliti ste le na dolarje in niste imeli časa misliti na življenje." Spremenjene vrstice se glase: "Pravice niste imeli, da ste pušili ta prostor nevaren."

Burleson je šel, toda kinematografski cenzorji ostanejo v vseh kraljih Združenih držav, od katerih bodo zahtevali delavcem sovradni podjetniki, da se ravna po njih željah. Polastiti se hočejo še kinematografskih slik, da tem bolj utrdijo industrialno tlako.

VZORNO ZNAJZARICO SO ZAPRLI.

New York, N. Y. Detektivi so zvedeli, da ima žena Patrika Kiermana na 134 East St. Zgajarno. Šla sta k nji in jo vprašala za kvort žganja. Vedela sta, da ima dobro alivovico, katero proda edino le "dobrim" noseodom. Rekla je, da je ravno prodala zadnjo steklenico in jih povabila v sobo, kjer jima je vseeno prinesla malo steklenico. Preiskala sta stanovanje in našla veliko zalogo namočenih aliv in kotel. Pravita, da je Kierman dober izveščanec v tem poslu, ker jima je znala v 15 minutah privedi "pristno" 10 letno francosko žganje.

DAVČNI ODBOR TRGOVSKE ZBORNICE V ŠKIPOLH.

Washington, D. C. — Nazadnjaška propaganda za rešitev davčnega problema se je izkazala pretirano kost za davčni izsek trgovske zbornice Združenih držav. Izdelal je razne načrte in je uupal, da bodo ti načerti povzročili, da trgovci odklonijo davek na konzum. Nekateri gentlemani so revoltilirali pod gotovim vodstvom, ki ve, kaj hoče, in pri splošnem glasovanju se je večina izrekla za konzumni davek. Odbor je zdaj v zadregi, kajti znano je, da je konzumni davek zelo nezdružljiv in da tako govore celo najmanjši podjetniki.

IZNAJDBA POŠILJANJA SLIK PO BRZOJAVU SE JE OBNESELA.

Annapolis, Md. — Dolgotrajni eksperimenti pošiljanja fotografskih slik po brezžičnem brzojavu so končno rodili uspeh. V zadnjih treh dneh sta bili odposlani s tukajšnje mornariške radijopostaje dve fotografiji s pismeno depešo vred v Francijo, kamor sta dospeli v par sekundah v perfectnem stanju. Francoska radijopostaja Malmaison je sprejela sliko.

AMERIŠKI UJETNIKI SO KONČNO SVOBODNI.

Sovjetska vlada je prevzela 300.000 otrok iz prizadetih provinc v svoje skrbstvo.

POLKOVNIK RYAN JE ZNAN "PRIJATELJ" RUSIJE.

London, 7. avg. — Walter L. Brown, ravnatelj Ameriške pomožne administracije je večeraj prejel brzojavo od Leo Kamenyeva, predsednika vseruskega pomožnega odbora, ki se glasi, da bodo val ameriški ujetniki prekarali rasko mejo v ponedeljek. Kamenjev javlja, da se je odhod Američanov zavlekel valed neizogibnih formalnosti, ki so v zvezi s pomiloženjem in od katerih nihče ne izvaja.

Dalje potoča Kamenjev Brownu, da pride Maksim Litvinov, član pomožnega odbora, v Rigo dne 10. avgusta, kjer bo vodil pogajanja s Brownom zaradi ameriške pomožne akcije v Sovjetski Rusiji. Brown je danes xjutraj odpotoval v Rigo.

Riga, 7. avg. — Moskova "Izvestija" so objavila poročilo sovjetskega komisarja za javno izobrazbo Lunačarskija, ki se med drugim glasi, da je vlada prevzela v svoje skrbstvo 300.000 otrok iz gladujočih provinc ob Volgi, za katere ne morejo skrbeti starši.

Druga brzojanka iz Moskve javlja, da je bilo v provinci Mavripl ekskurziranih več bogatih kmetov, ki so skrili velike zaloge žita z namenom, da se odtegnejo davku v živilih.

New York, N. Y. 7. avg. — (Feder. Press). — Tukajšnja revija "Soviet Russia" je prejela od moskovske Roste kablagram sledeče vsebine: "Vseruski pomožni odbor je poslal dva vlaka z živili in drugimi potrebščinami v sušno okrožje ob Volgi. Odbor je zagotovil pomoč šest milijonom otrok, ki so v stiski." Ameriška pomožna administracija naznana, da bo njeno naslajevanje otrok v Čehoslovakiji končano v dveh mesecih in potem pojde vse osebe v Sovjetsko Rusijo.

New York, N. Y. (Fed. Press). — Polkovnik E. W. Ryan, komisar ameriškega Rdečega križa v haitijskih državah, katerega je senator France obtožil v Rigi zadnji teden, da je sodeloval pri znani beli revolvi in Kronštatu preteklo spomlad, je tisti mož, ki je poročal državnemu departmantu v maju leta 1920, da se sovjetska vlada v Rusiji "ruši in da pade v šestih mesecih". Takrat se je bil vrnil iz Sovjetske Rusije, kjer je "preiskoval razmere" pod masko člana estonske mirovne komisije. Kapitalistično časopisje je takrat hlastnilo po Ryanovi izjavi kakor gladen pes kost in bobnalo, da je na temelju "visokih in neovrgljivih virov" Sovjetska Rusija na robu padesa. Isto časopisje danes napada senatorja Franca, nima pa niti ene grajalne besede za uka niti ene grajalne besede za uka radnika, ki zlorablja službo humanitarnega Rdečega križa za imitiranje onih, ki odprto rujejo proti ruski sovjetski vladi.

VRME.

Chicago in okolice: V terek zmerni zapadni in južozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 79, najnižja 65. Solnce izide ob 5:30, zalze ob 8:01.

SILNI PORAZ ŠPANSKE ARMADJE V MAROKU.

Rebelni Mavri so ujeli vso špansko armado in osvojili strategična mesta.

ŠPANCI TOŽIJO, DA VSTAŠI UBIJAJO JETNIKE.

Madrid, 6. avg. — Katastrofa, katere vlada ne more zamočati in katero časopisje odprto priznava, je zadela španske čete v severnoafriški koloniji Maroku, kjer je dalj časa trajala vstaja Mavrov. Po enajst dnevnem obleganju španske armade v postojankah, petnajst milj južno od Mellile, so Mavri strli španski odpor in zajeli vso armado, ki je štela okrog 5000 mož; meko poročilo se glasi, da je general Navarro, poveljnik Špancev, tudi ujetnik. Vstasi so okupirali mesti Nador in Zeluan, ki tvorita ključ do Mellile.

Španci poročajo o velikih masakrih, ki jih počenjajo rebelni Maročani nad španskimi četami; večje število ujetnikov je bilo pobitih.

Situacija v Maroku je že od nekdaj izzvala politično krizo na Špankem. Kralj Alfonso je večeraj povabil ministre in voditelje drugih strank na sestanek, da se pogovore o bodoči taktiki napram maročanskim vstajem in o političnem položaju vobče.

Vodja Mavrov, ki je zaval Špancem tako hud udarec, se imenuje Abdelkrin in je še mlad, komaj 35 let star. Mož je izobražen. Pohajal je višje šole v Franciji in na Špankem in govori več jezikov. Med vojno so ga uvrstili med pronemce. Madridski "Heraldo", ki piše o njem, priznava, da je Abdelkrin izurjen vojaški voditelj in dober strateg. Abdelkrinov program je, da osvobodi Mavre izpod španskega gospodstva, jih povzdigne na stopnjo evropske civilizacije, toda pridrži jim njihovo kulturo.

Pariz, 7. avg. — V Španiji je velika kriza. Katastrofalni poraz španskih čet v Maroku je potresel Alfonzov prestol, ki je v nevarnosti padesa. Kralj je večeraj sklical kronski svet na posvetovanje. Republikanci so izkoristili poraz v Afriki za svojo propagando in razvili mogočno gibanje za strmo glavljenje gnile monarhije. Ljudstvo je silno razburjeno zbog poraza v Maroku, kjer so rebeli ujeli vso špansko armado, in republikanci javno obtožujejo vlado, da je odgovorna za stramoto valed svoje korupcije in nezmožnosti.

"El Liberal" v Madridu odprto piše, da se kralju odvzame vrhovna oblast in da ljudstvo a splošnim glasovanjem odloči bodočo politiko vlade.

Iz Maroka se vedno prihajajo vesti o strahovitem udaru, ki je bil zavdan španskim četam. Vstaja se širi. Na tisoče Mavrov, ki so bili zaposleni z žetvijo na poljih, odložilo orodje in pograbilo za puške; povsod se razlega krik: "Na boj proti Špancem! Za svobodo domovine!"

Druga vest, ki je zlasti pretresla vlado, se glasi, da se španske čete puntajo. Vojaki se nočejo bojevati in poveljniki jih morajo z največjim naporom naravnost poditi na bojišče.

KRSTA Z MRTVIM VOJAKOM ENOSTAVNO ODLOŽENA.

Newark, N. Y. — Truplo vojaka Silvino Bufantja, ki je bil pri 312 infant, in je padel v Argonih, so pripeljali na nekem truku na njegov dom. Nikogar ni bilo doma in vojaki so enostavno nesli krsto na verando, ter jo tam odložili in odšli.

Oče mrtvega Fortunato Bufantja je zrl prestrašeno na krsto, ko je prišel domov čez par ur. Nič ni bil obveščen, ko so pred enim tednom dospeli sinove kosti a parnikom v Hoboken pristanisce.

POL MILJONA DOLARJEV JE ŠE TREBA ZA BREZDO MOVON V PUEBLU.

Washington, D. C. — Ameriški Rdeči križ ima do danes \$350.000 za žrtve povodnj v Pueblu, Colo. Ker je treba najmanj pol milijona dolarjev za pomožno akcijo v Pueblu, apelira Rdeči križ za nadaljne prispevke, tako da se nabere še stopenetdeset tisoč dolarjev.

LITVINOV IN HAYWOOD APELIRATA ZA POMOČ.

"Najboljše ljudstvo v Rusiji je prizadeto," praviša posivatelja.

IZJAVA AMERIŠKEGA ŽURNALISTA.

New York, N. Y., 7. avg. — (Federated Press). — Maksim Litvinov in William D. Haywood sta naslovila na Federated Press apel na ameriške delavce, da pomagajo premagati glad v ruskih provincih ob Volgi. Brzojanka se čita:

"Moskva, 4. avg. — Milijone najodvotnejših ljudi v pokrajinah ob Volgi trpi glad. To so ljudje, ki prepevajo med delom, toda zdaj je njihova pesem zamrla v senci velike smrtne pošasti. Vsi časopisi, ki so v zvezi a Federated Pressom, naj takoj organizirajo nabiranje prispevkov in pozivajo svoje čitatelje, da prisločijo na pomoč temu dobremu ljudstvu, kateremu sta suha in navaj broševv požrla letino. Ljudstvo ob Volgi je največ pripomožek Rusiji do svobode. Ameriški delavci, pomagajte z odprtimi sri stokratsto milijonom. Ruski delavci ne pomagali stavkujočim rudarjem v Angliji in lahko računate nanje, da vam vrnejo, ako nesreča in atiska zadene Ameriko."

New York, N. Y., 7. avg. — (Federated Press). — Lewis Gennett, ki se je pravkar vrnil iz Sovjetske Rusije, kjer je bil več ko mesec dni edini nekomunistični žurnalista iz inozemstva, piše v "Nationu", da ne bi smela Amerika niti ene minute čakati s vpostavitvijo trgovine z Rusijo. Gennett se popolnoma strinja a senatorjem Francem, da bo nova ekonomska taktika sovjetske vlade stimulirala male industrije in pomnožila kmetake pridelke.

"Rusija," piše Gennett, "je opustila misel na takojšnjo svetovno revolucijo v zapadni Evropi in se pogaja s kapitalističnimi vladam, za lokomotive in poljedelske ter električne stroje in je posvetila vse svoje sile problemu ekonomske reorganizacije."

Dalje citira nekega "zagrizeno protiboljševiškega inženirja", ki je rekel: "Lenin in Trockij morata ostati na krmilu. Komunisti so zdaj edini sposobni ljudje za organiziranje Rusije, edina disciplinirana sila v nedisciplinirani Rusiji — in to je njihova moč. Kjer zapadni državniki gledajo mesece naprej, gledalo Lenin, Trockij in Buharin leta naprej; kjer drugi igrajo "checkers", igrajo oni "chess" in ne dajo prav nič na pretilj, ako vidijo, da se njihov program ne obnese."

Gennett pravi dalje, da sovjetska vlada nima nobene opozicije, izvzemši "levico", katere tendenca pa je v resnici anarhistična, in če bi se ji posrečilo, da pride na krmilo, bi vrgla Rusijo v največji kaos. "Levičarji" so proti vsaki koncesiji inozemskim kapitalistom in proti buržoaznim specialistom, ki pomagajo pri organiziranju industrij.

DVA IN PETDESET DNI BREZ HRANE.

Urbana, Ill. — Mrs. J. M. Chase je že dva in petdeset dni brez hrane v bolnišnici. V tem času je povzila samo malo vode. Bolna je v želodcu in zaradi tega ne more užirati hrane. Tako počasi umira iskote.

DELAVCEM SO VRAŽNA TVRKA IZGUBI NAROČILO.

MEHIKA ŽELI PRODUKTE, KI SO JIH IZDELALI ORGANIZIRANI DELAVCI.

Veliko produktov je bilo še naročenih, nadaljna naročila se pridejo.

Washington, D. C. (Fed. Press. Laurence Todd). — Mr. Vaulain, predsednik Baldwin Locomotive kompanije se nahaja v glavnem mestu Mehike in skuša obnoviti črtano pogodbo za dobavo sedemnajst lokomotiv.

Mr. Vaulain je ožujen, ker je Raymond DeNegri, vrhovni mehikiški železniški ravnatelj, črtal vse pogodbe za železniško opremo a tvrdkami, ki niso naklonjene organiziranemu delavstvu. V Baldwinovem podjetju ne bodo vdal gradili lokomotiv za Mehiko, ako bo le mogoče zgraditi lokomotive kje drugje, kjer niso sovradni organiziranemu delavstvu.

DeNegri želi kupiti tisoč pet sto tovornih vozov takoj, a njimi vred pa tudi potrebno orodje za popraviljanje štiri sto lokomotiv v vladnih železniških delavnicah v Aguas Calientes.

Mednarodno društvo strojnikov je poslalo Ezekiel Saleedu, ravnatelju za tisk in graviranje v Mehiki, na njegovo zahtevo imena tvrdk, ki so naklonjene organiziranemu delavstvu in ki izdelujejo tiskarske stroje, vlivajo črke in izdelujejo druge tiskarske potrebščine. Mednarodno društvo strojnikov je pa med tem prejelo od Antonio J. Villarsala, poljedelskega ministra, poročilo, da je naročil za tri milijone dolarjev poljskih strojev, vozov, komatov, orodja za vrtnanje vodnjakov itd. v Združenih državah za osem milijonov dolarjev po tistih pogojih kot avtomobilov, tovornih avtomobilov, motornih plugov in drugih potrebščin.

Dokaz, da je mehika vlada naklonjena organiziranemu delavstvu pri naročilih, podaja tudi sledeče pismo, ki ga je pisal Celestino Gasea, governor Mehikeke zveznega distrikta 16. junija 1921 Wm. Johnstonu, predsedniku Mednarodnega društva strojnikov.

"Cenjeni mr. Johnston! Nekaj časa nazaj smo Vam pisali in Vas informirali, da smo se odločili za nakup strojev, tovornih avtomobilov, avtomobilov itd. le v takih podjetjih, ki so naklonjena organiziranemu delavstvu. Zdal Vas prosimo, da ste tako prijazni in nam sporočite imena podjetnikov, ki izdelujejo gasilne stroje, aparate in potrebščine.

Zahvaljujem se Vam, da ste uistregli naši zahtevi. Na podlagi Vašega priporočila in nasveta smo naročili pri LaFrance Fire Engine kompaniji v Elmri, N. J., kot za začetek za \$49.589 f. o. b. Elmira. Naročilo se tiče gasilnih strojev, strojnih delov in potrebščin.

"Ob istem času smo pripravili to tvrdko governorju države Puebla, Mehika, ki kupuje ognjegeasne aparate.

Zanašajoč se na Vašo nadaljno pomoč in sodelovanje, ostanem

Z bratskim pozdravom Vaš Celestino Gasea, governor."

Za milijone dolarjev poljskih strojev, tovornih avtomobilov, motornih plugov, strojev za vodenje itd., ki jih je kupil mehikiški poljedelski departament, bo razdeljenih iz šest central. Farmarji bodo prejeli te stroje in en pezo meze na dan, dokler ne bo popravljena prva žetev in poljski pridelok, po pogodbi, da plačajo stroje, vse predume in druge stroške z enim odstotkom obresti, da se krijejo obratni stroški. Vlada ne računi farmarjem niti enega centa obresti od posojila in strojev.

Mehika vlada je določila pet in trideset odstotkov colnine na vse ameriške stroje, ki jih uvažajo (Dalje na 3. strani).

VLADA JE ZNIZALA STANARINO V SVOJEM MUNICIJSKEM MESTU.

Chester, Pa. — Zvezna vlada je med vojno zgradila tukaj svoje lastno mesto Buckham Village, v katerem je nastanila ladjedelniške in municijske delavce. Hlase so se zdaj lastnina vlade. Pred dnevi je vlada znižala stanarino od deset do trinaest odstotkov. Štiristo družin, ki bivajo v vladnih hišah, ima zdaj nižjo stanarino.

PEKOVSKI PODJETNIKI STOKAJO.

DOBITI NE MOREJO IZURJENIH STAVKOKASEV.

Izravnaajo naj spor a organizacijo pekovskih delavcev, pa jim ne bo treba stokat.

Chicago, Ill. — Pekovski klub, ki šteje samo pekovske podjetnike svojim članom, izdaja avoj list "Bakers Weekly." V tem listu so pekovski velepodjetniki, ki lastujejo tovarne za pečenje kruha, izpustili mačka iz vreče. Pogumni so bili takrat, ko so vrgali pekovskim delavcem kar deset dolarjev na teden in tako izvali stavko pekovskih delavcev, a mlaj jih je ta pogum zapuščal in v njih area se neli dvom. Gospodje stokajo, da ne morejo dobiti izurjenih in izurjenih stavkokasev, ki bi dali kruhu pravi okus. o so povedali v svojem listu na tale način:

"Peki so udaj zelo jemi, ker ne prihaja pomoč od pekovi do drugih mest, ki so jo lekal. Izejma je ena, kvemdes dve, lahko je bilo dobiti delavce, da so zavzeli mesta stavkarjev, da se produktivna ne pretrga. Ali stvar je dobiila drugo lice, ko je bilo treba dobiti izurjene delavce, ki znajo izdelati dobre kakovost blaga."

S tem besedami priznajo podjetniki, da so stavkokazi za nje in da ne znajo peči okusnega kruha. Pekovski podjetniki na vprano pritiskajo na kruh znamko, da ljudstvo zahteva stavkokazki kruh zaradi njegovega okusa. Tak grozovit niso nič drugega kot lakomni tistih par centov, ki jih napravijo več pri stavkokaskem kruhu, pa prihajajo a takimi govori, kadar jih konzumenti vprašajo, kakaj se ne založe a nijnjakim kruhom.

Podjetniki si prav lahko pomagajo, da jim ni treba stokat v svojem listu, da ne morejo dobiti dobrih delavcev. Izravnaajo naj spor a organizacijo pekovskih delavcev, pa bodo imeli dobrih delavcev, kolikor jih pošli njih area. Zavedeni delavci zahtevajo vedno in povsod le kruh z unijsko znamko.

JUGOSLAVIJA IŠČE POSOJLO.

Poi milijarde frankov za novo pristanisce.

Belgrad, 6. avg. — Narodna skupščina je pooblastila finančnega ministra, da najme znanje posojilo v vsoti pol milijarde zlatih frankov za gradnjo nove luke ob Jadranskem morju (najbrž v Dalmaciji) in železnice od pristanišča do Belgrada. Vlada se bostavila za posojilo gotova podjetja in del državnih dohodkov.

STAVKA UNJARSKIH DELAVCEV ODLOŽENA.

New York, N. Y. — Stavka osem tisoč delavcev, ki izdelujejo naprodute iz usnja, je bila odložena do petnajstega avgusta, kajti obstoječa pogodba ostane v veljavi do omenjenega dneva. Veljavni se še en polekus, da pride do sporazuma med delavsko organizacijo in podjetniki. Podjetniki zahtevajo znižanje meze in pomnožitev delavnih ur v tednu na 48. L. Laderman, zastopnik organizacije, pravi, da delavci ne odnehaajo pri teh dveh točkah.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inšpektorstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Circulation 21

Datum v oklepaju n. pr. (Junija 30-21) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevnom potekla naročnina. Ponovite jo pravilno, da se vam ne ustavi list.

ALI SE UGANJA PROFITARSTVO S PREMOMOM?

Če vprašamo premogovniškega podjetnika, ali se uganja profitarstvo s premogom, bo prav zanesljivo odgovoril, da je premog drag, ker so delavske mezde visoke in da je profit pri premogu tako majhen, da podjetniki komaj izhajajo. Trgovci, ki na debelo ali na drobno prodaja premog, bo ravno tako odločno izjavil, da visoke delavske mezde draže premog, kot je to povedal premogovniški podjetnik, in zraven bo stokal, da so trgovci ne le veliki reveži, ampak da jih vsakdo zmerja z oderuhi.

V Kansas Cityju izhaja dnevnik "Kansas City Post". Uprava tega lista se je oprijela zdaj trgovine s premogom in uprava izjavlja, da bo preskrbela ljudstvu v mestu tonno premoga po štiri dolarje, ki bo prihajal iz okraja Batesa v Missouriju spadajočega pod štirinajsti distrikt rudarske organizacije.

Iz te izjave je najprvo spoznati, da bo na trg prihajal dober premog, ki ga bodo nakopali organizirani rudarji. Prepeljati ga bo treba po železnici v mesto, ker dozdej še ni iznajdena taka priprava, da bi kar od rudnikov metal premog v Kansas City. Obratni troški bodo tako visoki, kot so bili dozdej, ali nič nižji kot za premog, ki ga prodajajo drugi ljudje. Kaj pa cene za konzumente? Cene so pa za polovico nižje.

Ali ni to dokaz, da nekdo uganja profitarstvo s premogom in da niso visoke rudarske mezde zakrivile visoke cene?

Da, profitarstvo, pa še veliko profitarstvo se uganja s premogom. Profitarji pa obračajo jezo od sebe z izgovornim na visoke delavske mezde, čeprav noben delavec ne prejema visoke mezde.

So pa še drugi dokazi, da nekdo uganja profitarstvo s premogom.

Iz Birminghama, Ala., poročajo, da nekateri premogovniški podjetniki ponujajo tonno premoga pri rudniku na prodaj za \$2.23. Ta cena velja seveda za premog, naložen pri rudniku v železniške vozove. V Birminghamu prodajajo tonno tega domačega premoga po \$8.75.

Kdo tukaj vtakne razliko med obema cenama v žep?

Premogovniški podjetnik trdi, da on jo ne spravi. Trgovci še odločneje izjavlja, da on tudi ne. Mi prav zanesljivo vemo, da jo rudarji, ki so nakopali premog, tudi ne spravijo. Profitarstvo se pa le uganja s premogom. Kako se izvedejo profitarne poteze, da jih ljudstvo ne opazi, je pa bizniška tajnost premogovniškega podjetnika in pa trgovca, ki prodaja premog. To je jasno kot beli dan, čeprav premogovniški podjetnik in trgovec kričita, da ne uganja profitarstva.

ČE DELAVCI NISO ORGANIZIRANI...

Najboljše postave za varstvo delavstva niso vredne piškavega oreha, če delavci niso organizirani.

Zakon za obrambo delavcev v Kaliforniji določa, da delavci, ki opravljajo dela, spadajoča v rudarsko industrijo, ne smejo delati več, ko osem ur na dan.

Mesto San Francisco gradi pri Grovelandu projekt za umetno namakanje zemlje, ki so mu dali ime Hetch-Hetchy. Delavci, zaposleni pri tem projektu, delajo več ko osem ur na dan, dasiravno spada delo pod rudarski zakon. Noben delavec ne protestira proti kršenju postave. Delavci niso organizirani. Če bi se kateri delavec pritožil, bi ga postavili na cesto. Zdaj je pa veliko delavcev brez dela.

Nekaj drugega bi bilo, če so delavci organizirani. Postava bi se ne mogla tako očitno kršiti. Organizacija bi poskrbela, da se kompanija ravna po postavah, ne da bi se bilo treba bati delavcem, da so vrženi na cesto.

DOPISI.

Biwabik, Minn. — Tuznim arcem naznanjam vsem znanecem in prijateljem, da je po dolgoletni mučni bolezni umrl moj soprog oz. oče v starosti 72 let. Pokojni je bil dobro znan med rojaki in je bil naprednega mišljenja, borec za svobodo in delavske pravice. Bil je član družbe št. 81 SSPZ za katerega je bil vnet do zadnjega in se boril za njen napredek in obstanek. Vsem članom in članicam društva št. 81 se lepo zahvalim za obilno udeležbo pri pogrebu in za krasni venec, darovan od članstva. Hvala Ignacu Delaku in njegovi soprogi, ki so me tolažili v času žalosti; hvala tudi za podarjene sople od g. Strukelj, in Dolinšek. Tebi nepozabljeni soprog in oče, bodi lahka tuga gruda. Žalujejo ostali: Alojzija soproga, Alois in Frank sinova, Ivana Grahek in Slava Skedelj hčeri, v stari domovini pa Edo Delak, poročnik in generalni adjutant ter Mara dr. Edo Delak v Ljubljani. Alojzija Delak.

East Moline, Ill. — V tujakini naselbini večji del vse delo počiva, edina tovarna, v kateri popravljajo lokomotive. Rock Island železnice obratuje s polno paro, toda delo ni mogoče dobiti. Večina tovarni, ki so tu last John Deere kompanije in se izdelujejo v njih poljedelsko orodje. Pred nekaj leti so obratovale noč in dan in ljudje so garali v njih "na žive in mrtve". Takrat se je delal ogromni profit, katerega so spravili stoprocentni rodoljubi, pardon 100 procentni oderuhi. Ti stoprocentarji se danes krohotajo revnemu ljudstvu in tisočih brezposelnih pohaja okrog tovarne čakajo, kedaj bo zopet prilika, da zgrabijo za naporno delo. Žalosten je pogled na trume brezposelnih s praznimi trebuhmi in strganimi oblekami, na drugi strani pa stoji lepa vrsta zaprtih tovarni, ki so bile zgrajene, da izdelujejo stroje, katerih farmerji tako silno potrebujejo. Upam, da se še marsikateri spominja napisov, ki so bili po tovarnah: "Work or fight", "Danes so po tovarnah, katere še kaj obratujejo drugi napisi: "No men wanted". Časi se spreminjajo, to se pravi, da marsikomu v normalne čase, katerih ni in jih ne bo do tiste dobe, ko bo ljudstvo spoznalo, da se dobi časi lahko napravi z volilnim listkom. Pozdrav vsem zavednim Slovincem, onim pa, ki so volili za sedanje stolčkarje želim, da nosijo prazne trebuhne še do prihodnjih volitev. — L. Gradšek.

De Pue, Ill. — V "Glasu svobode" z dne 29. julija mi glavni tajnik SSPZ prav na zvit način odgovarja na moj dopis v Prosveti z dne 20. julija. Da brat Russ zna ponavljati po svoje staro pesem, to mu pritrdim, toda dvomim, da bi katerega ostranilo s svojimi "blufanjem". Da ne bo rekel, da je že zopet enega ugnal, mu odgovarjam na dopis. Svoj prosti čas rad porabim za bolj koristno stvar, toda povedati mu moram, da Koss še ni zlezel pod klop in tudi ne bo.

Br. Russ pravi, da bratje zdaj konvenije niso bili tako zabiti, kot si jih jaz predstavljam. Tu hoče nekaj dokazati s svojim zavijanjem, kar ni resnica. Tako se ne da s članstvom SSPZ ale-pomisliti, posebno odkar se je dokazalo od številnih protestov, poslanih na gl. preda. proti br. Russu. Kdo pa ima delegate zadnje konvenije za zabite. Jaz ali br. Russ? Ni li on tisti, ki je v svojem napadu na glavnega predsednika omenjal, da se je delalo tako, kot si je on (br. Somrak) želel. Kar se tiče glasovanja o združitvi, dasiravno nisem dober zgodovinar, se še spominjam, da se je članstvo izrazilo za združitve potom splošnega glasovanja, akoravno ni bilo zraven nobene pogodbe in to je gotovo znano tudi br. Russu.

Kolikur se tiče stroškov, katere imamo, so temu krivi nasprotniki združitve, akoravno kriče, da so obranili organizacijo pred razpadom. Tudi jaz ne želim nikomur ječe, toda mislim, da bi se jo je lahko obvaroval, ako je uvidel, da mu kaj takega preti. Na drugi način je to, da predno bi bil oddal premoženje drugi organizaciji, bi bil lahko resigniral in njegovega trpljenja bi bilo konec. Jaz bi gotovo ne hotel takih muk prenašati, dokler bi i-

mel priliko, da se jih izognem.

Glede spomenika se docela strinjam z br. Russom, to pa le v toliko, da se njegov nasvet spremeni in kadar bo natančno dokazal, da je res obvaroval organizacijo pogubljenja in razpada. Njegov nasvet podpiram iz dna srca, da se pobirajo prostovoljni prispevki in se njemu postavi spomenik, namesto predsedniku, kajti iz njegovega glasovanja se bere, da ga je v resnici zaslužil.

Na osebne napade ne bom več odgovarjal, toda kakor vselej, tako se bom tudi sedaj potovalno za koristi organizacije h kateri pripadam. — John Koss, član društva št. 3 SSPZ.

Willard, Wis. — Ne mislite čitatelji, da v ti naselbini vse žaluje. Kakor se vidi in sliši, bomo imeli še v tem mesecu veliko svatbo. Willardski rožica se mi ali podati v zakonski jarem z nekim žikaskim bratom, znanim pod imenom Kasimir ali pater z rujava suknjo in belimi čof ali voditeljem skebske tiskarne. Kako veselje bomo imeli! Pekla se bodo jagnjeta, kakor v Kani Galileji in ne vem kaj še; ne morem vsega povedati. Zvezel jih bo in žegnati sam pater iz Chicago. Ženin bo imel škapulir čistosti. O, samo da v cerkev hodi, drugo pa kar na stran denimo, saj je žeganega moža brat, ter so mu grehi odpušeni.

Pri nas so se mudili g. R. Perdan, znani trgovec iz Clevelanda in M. Mladic iz Chicago. G. Perdan je prekrstil tukajšnjo goro v "Slovenski Triglav" in sedaj lahko pride vsak rojak, da obišče Triglav v naselbini Willard, ker je res lepa gora in ima dosti zanimivosti.

Iz Chicago smo imeli tu precej klobučark; toda niso bile prav zadovoljive in nekega dne se je cela kompanija vrnila nazaj v mesto veselja.

Tu se prireja tudi mnogo veselje, katere vodi cerkveni pater prav izvrstno. Moje le vsega nanesite, drugo bo že Bog dal. Čudni so ti ljudje, da beračijo okoli revnih ljudi. Jaz mislim, da bi bilo bolje, da čakajo onega, kar vedno obetajo, da jim bo Bog dal. Seveda "Bog" imel premalo pameti in preveč dela, ako bi vsakega lenuharja podpiral. Pozdrav vsem zavednim Slovincem. — Naročnik.

Liberty, Kans. — Minulo je že leto dni, odkar ni bilo nobenega dopisa iz naše naselbine. Da ne bodo mislili čitatelji, da smo vsi pomrli se jaz zopet oglašim.

Delavske razmere so slabe in delamo le od 10 do 12 dni v mesecu. Kljub slabim razmeram še pridejo delavci za delom; je pač bolje delati par dni v tednu, kakor pa umreti lakote. Človeku se kar stidi sistem, da je treba prositi dela in se ga še ne dobi.

Kdor je glasoval pri zadnjih volitvah za tak sistem, mu priporočam, da bo pri prihodnjih vsaj doma. Kljub slabim razmeram, takoj pustimo delo, kadar Allen razprostre rogove proti predsedniku Howatu, in se ne vrnemo prej na delo, dokler rogov zopet ne skrije. Družba se je že tako, privadila tega, da nas ne vabi več na delo, kadar je Howat poklican pred sodišče, da se zagovarja. Ko je obravnava zopet končana, tedaj začne družba pisati trikrat zaporedoma in drugi dan smo vsi zopet na delu. Predno bomo šli za pogrebom Allenovega protidelavskega zakona, bomo izgrubili še dosti dnin.

Čudno se mi zdi, kdo je volil pri zadnjih volitvah Allena, ko ga vprašam, vsak mi odgovori, da ne. Kdo ga je tedaj izvolil za guvernerja, če ni nikdo za njega glasoval. Celo med premogariji so, ki zanikajo svoje dejanje na premogarskih sejah, kadar pa glasujejo, tedaj oddajo glasove proti delavskim kandidatom.

Ravno na volilni dan sta prišla iz sosednje naselbine dva premogarja na moj dom učiti me, kako naj volim. Priporočala sta mi vse, samo onega ne, kar bi jaz rad. Nekaj časa sem jih poslušal, nato pa jima rekel, da sem delavec in ne morem glasovati za take kandidate, tedaj pa je bilo, kakor ogenj v strehi. Zatrjevala sta, da sta tudi ona dva delavca. S pomilovanjem, da delata sama sebi škodo, sem jih odpravil. — Sedaj imata splošne obljube, ki sta jih dohila od svojih nasprotnikov. Allen se more, smejeti s svojo mastno plačo, toda delavce za dovoljiti s par dnevi dela na

teden. Radi bi nam prihranili plačo, a jaz pravim, da so jo že; namesto, da bi dobili \$120 na 14 dni, dobimo pa od \$50 do 60 na mesec. Naj še kdo reče, da je v redu.

Društvo "Karl Marx" št. 225 SNPJ lepo napreduje, to pa zato, ker članstvo vedno izvoli napredne moze v društveni uradi. Dne 2. julija je priredilo veselico v korist društveni blaginji, ki se je dobro obnesla. Društveni uradniki in veseličarji odbor so delovali skupno z veseljem v korist društva. Vsa čast takim naprednim možem, ki so pripomogli, da ne bo za en čas društvene doklade poleg asessmenta. Tem potom se tudi zahvalim v imenu društva "Karl Marx" vsem tistim, ki so veselico posetili, in nam pripomogli, do teške društvene blaginje.

Pečlarski klub pa nazaduje. 2. julija sta stopila v zakonski stan Frank Lipovšek z g. Josefino Zagar in Frank Kocjan z g. Alojzijo Lipovšek. Prvi je doma iz Spitaliča pri Kamniku njegova izvoljenka pa iz Mirne peči; drugi iz Škočjana na Dolenjskem, njegova izvoljenka pa iz Spitaliča pri Kamniku. Obe se je vršila pri A. Tomiču in kljub slabim razmeram smo se dobro zabavali. Bilo je dovolj potle in takozvan Tomičev orkester je igral lepe poskočnice.

30. jul. se je poročil Joe Knapic z g. Justino Trdin iz St. Vi. da nad Ljubljanjo in izvoljenka iz Vranke pri Blagovici. Vsi omenjeni so člani SNPJ dr. št. 225 in naprednega mišljenja, ter bili vsi civilno poročeni. Želim jim obilo sreče. Pa naj še kdo reče, da ni to Liberty naselbina, če smo imeli kar 3 očetih v enem mesecu. Anton Tomič.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. A. Bank draft je bančna nakaznica, za katero vplačate v banki denar in jo lahko zmenjate na banki, na katero je nakazana. Je torej kakor denar.

Iz delavskega sveta.

(Federated Press).

Tisoč muzikantov zastavkalo v New Yorku. Več ko tisoč godbenikov, ki igrajo v vaudevilih in kinogledališčih, je bilo pozvanih na štrajk zadnjo soboto zvečer. Stavka je izbruhnila v pričakovanju, da lastniki gledališč izpro muzikante valed meznega spora.

Rudarji spremili svojega prijatelja Hatfielda k zadnjemu počitku. Za pogrebom Sida Hatfielda, bivšega šefa v Matewanu, W. Va., ki je bil zavratno ustreljen pred enim tednom, so šle velike množice rudarjev, ki so se pridružili hribovcem, spremljajočim svojega prijatelja na pokopališče. Pogreb se je vršil 3. avgusta. Vsa policijska sila v Matewanu, privatna armada premogovnih baronov in kompanija milice je bila na nogah ob času pogreba, toda nemirov ni bilo.

Generalna stavka v San Franciscu. Stavka stavbinskih in drugih uni, ki so šle v boj, da prisilijo delodajalce na ohanitev zaprte delavnice, je zdaj v teku. Stavko vodi "odbor delavskih vrst" (rank and file committee). Malone vsi odborniki in voditelji starega rokodelskega tipa so nasprotni stavki in organizirani delavci v San Franciscu se morajo zdaj bojevati proti kapitalistom na eni in proti nazadnjaškim voditeljem na drugi strani.

Mornarji na zapadu so za industrijalno formo unije. Med mornarskimi delavci na pacifični obali je v tiru močno gibanje za industrijalno organizacijo mornarjev. Andrew Furuseth, predsednik stare mornarske unije, je odpotoval v San Francisco z namenom, da vodi boj proti novemu gibanju in obdrži mornarje v stari rokodelski formi; organizacije.

Delavski položaj v Italiji je zelo slab. Skoro vse čevljarke tovarne so zaprte. Petdeset odstotkov kovinarjev in štirideset odstotkov zidarjev je brez dela. V tekstilni industriji je zdaj vpisanih 144.000 delavcev in od teh dela 11.000 le 20 ur v tednu.

150.000 rudarjev brez dela. Odborniki rudarske organizacije United Mine Workers of America poročajo, da je zdaj 150.000 rudarjev brez dela. Za vzrok navedajo, da je trg premoga slab in valed tega počivajo rovi.

Književne vesti.

Folk Songs of Many People. With English Versions by American Poets. Compiled and Edited by Florence Hudson Botsford. The Womens Press, 600 Lexington Ave., New York City. (Narodne pesmi mnogih ljudstev. Angleške verzije od ameriških pesnikov. Zbela in uredila Florence Hudson Botsford. Prvi zvezek izdala Woman's Press itd.)

Tako je naslov knjigi, ki vsebuje priljubljene narodnih ruskih, poljskih, ukrajinskih, čeških, bolgarskih, estonskih, finskih, letskih, litvinskih, ogrskih, bolgarsko-macedonskih, srbskih, hrvaških in slovenskih pesmi z angleškimi prevodi, bodisi v verzih ali prozi in z notami. Prva knjiga te vrste v Ameriki! Namen knjigi je, kakor pravi urednica v predgovoru, seznaniti ameriške ljubitelje petja "s starimi, kristalini melodijami baltičkih narodov, s slovanskimi melodijami, v katerih se izraža melanholičen ruski temperament, z navirni in individualno ženjalnimi češkimi komadi, s pesmimi jugoslovanskih, iz katerih odseva raznolik čustvena zgodovina ljudstva pod različnimi vladami" itd.

V zbirki je največ poljskih pesmi, eplih 24, medtem ko je hrvaških deset, slovenskih pa samo pet in ena se nahaja pod zaglavjem "Carolinian", to je "kranjska" pesem, in sicer pesem "Na Gorenjskem je letno". Druge slovenske pesmi so: "Ko sem k njej prišel", "Mati zakliče pri dne dekle", "Rožmarin se je posušil" in "Sem slovenska dekle". Ne vemo, kdo je postregel Botsfordovi za omenjenimi exemplarji. Lahko bi bil izbral kaj boljega, saj Slovenci nismo ravno revni na narodnih popevkih. Angleški prevodi teh pesmi so pa slabi — ali pa niso prevodi! Prevod ima nekaj popolnoma drugega kakor pa original. Na primer "Rožmarin se je posušil", prva kitica

Rožmarin se je posušil,
Rožmarin se je posušil,
Rožmarin se je posušil,
perlice mu proč leti. —

se čita v angleščini takole:

Rosemary, how dear to me thou art
Though thy leaves have fallen one by one,
For the bud he plucked and gave to me
Blossoms forever in my heart.

Kje ima tu angleška verzija količkej skupnega s slovenskim originalom?

Zdi se nam, da se je enostavno vzela neka angleška pesem, ki tu di opeva rožmarin. "Slovenska dekle" je poangležila Angela Morgan (ne vemo, ali je to ime identično z imenom ameriške pesnice, na katere pesmi večkrat metlimo v Heartstovih listih, ali ni). Prevod bi bil veliko bolj, ako bi se prevajateljica (ali dotičnik, ki je tolmačil) poslužila svobodnega verza brez ritma in rime, tako pa je snov dokrajja zgrešena.

Cena knjigi je \$2.50.

Droblj

od bliso in dalj.

— V Minneapolisu je valed škodovanih plinov čevl pod zemljo bilo povzročeni več večjih eksplozij, pri čemur je bilo 28 oseb teško in 42 lažko ranjenih. Odvodni kanali so napolnjeni s plinom in pretakajo se še nadaljnjih eksplozij. Na tisoče stanovalec se zbira po ulicah in policija z ognjegešci ima veliko posla, da zabrani paniko.

— Pred očmi množice, ki je obiskala zračni karneval v Denverju, sta se ubila dva zrakoplova, ko je njun zrakoplov komaj s 15 čevljev višine padel na tla.

— Prezident Harding je dovolil kongresu, da se da republiki Liberiji posojilo v znesku \$500.000, da se "zavaruje nujni gospodarski nered". Z denarjem Zdr. držav naj inozemske republikane pomirijo angleške in francoske bankirje.

— Amadeo Bodriga, ki je umoril vodjo komunistične stranke v Italiji, je bil priznan krivim in je dobil zapora osem mesecev, toda mu je bila kazna milana na štiri in pol mesece. Vejo, zakaj tako milostna obsodba?

— V Atlantici, Ga., je bil v legislaturi amandiran davek za samce, da morajo vse neporočene osebe v starosti nad 30 let, plačati davek \$5.

684 Morton Bldg., New York

Portinčarjevo pomlajenje.

Sanjska povest.

Spisal ETRIN KRISTAN.

(Dalje.)

"Ohi! Človeku je veselje potrebno, zato mu je potrebno tudi nekoliko brutalnosti. Kako naj bi zdravnik prenašal hujše, če bi moral sočustvovati z vsakim bolnikom, katerega zdravi?"

"Res ima človek večji preveč srca?"

"Jeli vam še delalo neprijetno?"

Zorko je vzdihnil. Najbrže je oblak zakril sonce, zakaj senca so se stemnile in izgubile jasne oblike, v zraku se je pojavilo nekaj motnega. Ali pa je bilo vse to le v Zorkovih očeh.

Enkratno se je otreseel in bilo je zopet jasno. Kost, ki jih gresta pregledavati, so mrtve, in s njimi je mrtva radost in žalost njihovega časa. Kaj bi se danes trpeli zaradi večerjane ga dneva? Sedanjost velja!

Zakajljal je.

Profesor ga je pogledal.

"Nikdar ne pojte take melodije! Rajši imam vriskanje in ukanje."

"Saj ni nič. Ako človek malo zakašlja, še ne umira."

"Kaj pa da ne. Ali sumljiv je?"

"Jeli?"

"Vse čas čepite v sobi, v laboratoriju, v zahtljivih prostorih. Tako pripravljate pljuča tuberkulozi kakor kmet, kadar gnoji polje, da bo seme vzklilo in rasti uspevalo."

Zorko je zopet zakašljal.

Prepričan je bil, da ni nič. Ali po profesorjevih besedah ni bilo prepričanje več dovolj trdno. Take proklete male živalice bi človeka lahko kruto spomnile preteklosti, ki se ne da pokopati.

In jetika je zopet bolzen.

Poklone je še minilo, ko sta se pripeljala do vedne vasi in našla gostilno, v kateri so bili pripravljeni, nakrmili konja, pa skuhali njima in vrnili kosilo.

Profesor je bil božanske volje. Vse mu je ugajalo, vse je opazil in hvalil. Pogledal je na vrta za hišo; tam so svetlele rdeče in rumene rože, velike bele marjetice, barvnate vitke skabioze, visoki zlati helianti, koprneče bigonije in strastne, košate malve.

Majoor se je ustavil in kramljal s cvetnimi kator s živimi bitji.

"Saj ne mislite, da sem blazen?" se je obrnil k Zorku. "Kdo bi mogel povsem zanesljivo vedeti, če nas rastline razumejo ali ne? Lahko na primer razločijo, ali smo jim prijazni ali neprijazni?"

Zorko je zmaljal z glavo.

"Znanstveno pa tako mišljenje ni, gospod profesor."

"Ej, prijatelj, pomislite, da je naša znanost še zelo mlada, pa ne smemo zahtevati nemogočega od nje."

"Ali sami ste radi poudarjali, da se sme verjeti le kar je dokazano?"

"Verjeti — seveda! Kdor more živeti od same vere in s dokazi izpolniti vse svoje bitje, naj koraka po svoji oski stazi. Blagor mu, če se čuti srečnega ob tem; ne zavidam mu take sreče."

Zorko se je zadelo, da je zaslišal znan — neznan glas, ki se je še neštetokrat javil v njegovem življenju in v njegovih sanjah. Čudeč se je pogledal profesorja: Je li to go? Ni li zapeljiv?

Šla sta na polje. Okrog vasi se je razgrnilo in na hrib se je vrpelo, solnčni žar je legel nanj. "Vidite, kako se veseli!" je profesor vprašal Zorka.

Ta je molkal.

"Ni mogoče," si je mislil, "da imam zopet halucinacije. Kdo mi prihaja na poti, tega zagotovo življenja vsak čas naproti, pa vsakokrat v drugi obliki?"

Strmel se je.

"Že sem podlegel! Takih bitij ni na svetu, da bi mogla amukati iz telesa v telo in nas izklušati kakor je hudobec izklušal svetnike. Profesor Majoor, trezen, resen, enojen, a danes se šalil. To je vse."

Na meji med zlato njivo in zelenim travnikom je bila vrata lip. Cvetele so in močno dehtele.

"Ta dišava me opaja," si je Zorko dalje razlagal. "Zahrelel sem v pravi vrtinec. Podlegel sem. Komu? Izkusnjava ni — odkod torej izkušnjava?"

"Kaj se vam zdi?" je čehljaj profesor. "Ne bi li bilo večji lepše, letati tako le pod lipami s polzatisnjemimi očmi, kakor eksperimentirati pri retortah?"

Profesor je pokleknil, se sklenil in legel v travo. Poltito je zašvignil mano melodijo. Zorko se je ustrašil.

"Gospod profesor!" je zaklical. "Kaj, če zamudiva?"

Majoor je pomelknil.

"Kaj pa naj zamudiva? Dokler ni kosilo skuhano, ne moreva jesti. Ka bo gotovo, naju pa pokličejo."

Zorko je zardel.

"Kaj je z menoj?" se je vpraševal. "Najresnejša misel porodi največjo neumnost."

Nenadoma ga je obšlo, da bi bil najbrže sam legel. Toda sram ga je bilo. Hodil je sem in tja, nezadovoljen sam s seboj.

Boa, razogledav in golorok deček je priskakljal, od daleč kričal, da je kosilo že kuhano.

Profesor je počasi vstal in poklical fantiča.

"Mama so rekli, da morate priti jest." Je pomajljal deček, opetel s rokami in gledal za kakim pastirjem, ki je graciozno plaval nad travnikom.

"Kosilo nama ne uide," je odgovarjal profesor, "a tebe bi rad nekaj vprašal."

"Šla bi se," je važno zatrjeval fant.

"Saj je itak vroče."

"Mora biti," je naglašal deček, se razkoračil, vihtel roke v žep in švigal z očmi za svojim kakim pastirjem.

"Prav imaš. Ker si tako moder, nama pa še povej, kako ti je ime."

"Peter ... Zakaj bi pa to vsak tujec rad vedel?"

"Glej, alej! Vsak tujec bi rad vedel, kako ti je ime?"

"Vsa," se je odrezal Petreček.

"Najbrže si vsemu všeč. Kaj praviš?"

"Zakaj pa ne?"

"Postaviti se še znaš?"

"Pojdite kosit. Je že vse pripravljeno."

"Zakaj pa naju podiš?"

"Mama so me poslali."

Zorko je bil nejevoljen. Čemu ta pomenek z otrokom? Znoči se, preden prideta do cilja, pa ne bo do jutra niti mogoče si ogledati kraj. V glavi tega paglavca je več resnice kakor v profesorjevi.

"Kaj pa postaneš, kadar boš velik?" je vprašal Majoor.

Deček se je zamislil. Pozabil je celo na kakšnega pastirja. Nagnil glavo in gledal postrani v lipo. Naposled je odgovoril:

"Še ne vem."

"Kdaj pa boš vedel?"

"Kadar bom velik."

Pogledal je še više; med vejami je zapazil ptičje gnezdo.

Nenadoma je profesor dvignil palico in zamahnil z vso silo. Nekaj je sisknilo in padlo v travo.

Zorko je pogledal; bil je gad. Profesorjeva palica ga je ubila. Deček se je pripognil in ga radoveden prijel. Niti slutiti ni, da bi ga bila gladka žival najbrže pčila, in da bi se strup sedaj nemara že razlival po njegovih žilah, če ne bi tuji gospod o pravem času udaril.

Profesor je bil miren, kakor da se ni nič zgodilo.

Zorko ni mogel zbrati svojih misli.

Kosilo je šlo profesorju v slast. Hvalil je sopolodnjo in njeno delo, pripovedoval anekdote in pregal tudi Zorku slabo voljo. Gostilničarka se je smejala, da so ji solze zalivale oči.

"Kje ste vse to pobrali?" je vprašala in sedla k peči. "Ali veste še veliko takih?"

"Takih in drugačnih toliko, da mi jih ne zmanjka od jutra do večera."

"Pa ostanite kar pri nas in pripovedujte! Vso vas skličem, da vas pride poslušat. Vsa se enkrat dobro namejem."

"O, to je zdravo. Ali zdaj nimam časa. Mogoče pa ob drugi priliki."

"Pridite, pridite k nam na počitnice. Snažno sobo dobite pri nas, hrana bo pa še boljše kakor danes, če naprej vemo, da pridete. Pa vam ne bo treba nič plačati ne za sobo, ne za kosilo, ne za večerjo."

"Oho! Kako pa to?"

"Če nas razveselite, je to tudi toliko vredno kakor kakšna pečenka ali kakšen piščanec."

"Pa se res nemara še zmeniva. Kraj je prijazen, zrak čist, hrano imate dobro to bi se mi vse prilcelo."

Zorko je pogledal profesorja, gostilničarko, zonet profesorja, zopet gostilničarko — rad bi bil spoznal, ali se šali on ali ona, ali se šalita oba. Toda oba sta bila videti vesela, kakor da se jima ni zgodilo kaj posebnega prijetnega, nič pa ni kazalo, da ne bi resno jemala ponudbe in protiponudbe.

To mu ni šlo v glavo.

Profesorja Majoorja posna že nekoliko let. Na glas je zaradi svoje učenosti in temeljitosti, pa zasluhuje svojo slavo po vsej pravici. Mnogostransko je njegovo znanje, mojstrsko obvladava različne panoge, kar je mnogim drugim vasa vebina, je njemu le pripomoček. Tudi svojim bolj nadarjenim dijakom je kazal, kako se odpirajo vrata do raznih skrivnosti narave. In tak mox bi mogel razveseljevati kmote in kmetice z burkami, pa jemati svinjake krače in solato za honorar.

Ko sta pokosila, je profesor pogledal na uro. Bilo je pol štirihi.

"Zdaj je pa dovolj zabave," je dejal.

"Res bo že čas," je nehote pritrdil Zorko in slišati je bilo kakor odganjanje.

"In ker bo zdaj čas za delo, se nama ne bo treba kehati zaradi časa, ki nama ga je dobrohotna usoda naklonila za razvedrilo," je odgovoril profesor. "Vsa jaz se ne kesam, a žal bi mi bilo, če bi se vi. Zakaj povabiti vas nisem na to ekspedicio le zaradi znanstvene zanimivosti?"

Zorko je molkal. Čutil je, da ima profesor prav, kljub temu se je neprijetno počutil, kakor da ima v duši greh, katerega ne more spoznati.

Gostilničarka ni hotela povedati računa. Zaradi tega se je razvil vesel prepri. Profesor je dejal, da bo kosilo predrago, če se bo moral še enkrat pripeljati le zato, da plača; gospodinja je zatrjevala, da že od svoje poroke ni bila tako dobre volje kakor danes in če bi šla v mesto poslušat komedijo, da bi bilo veliko dražje. Oba sta smala soliti besede in tudi ocvirkov jima ni nedostajalo. Zorko bi se bil ob tej disputaciji lahko kneževski zabaval, da ni bil že ves čemerem, ker ni mogel svojih misli in občutkov spraviti v ravnovesje.

Med preprirom je vstopil Petreček z ubitim gadom v roki.

Mati se je prepredla.

"Jesna, kaj pa imaš?" je zakričala.

"Saj ne grize," jo je modro tolažil fantič.

"Nič ni živ."

"Kje si pa pobral to nesnago?" je vprašala gospodinja.

(Dalje prihodnj.)

Na Triglav.

(Nadaljevanje.)

Občudovala sta precej časa to ravnino pod nama, dokler se ni popolnoma znožilo. Imela sta na to lepi mesec, ki nama je kazal rudeče sledove, katere je napravilo Slov. Plan. Društvo. Precej pozno je sva dospela nad celo planinarsko vas, ki je ležala, kakor v nekakem kotlu. Pevci pastirji že vedno niso utihnili in njihove petje se je kaj prijetno strinjalo z vso okolico. Kmalu sva bila pri prvih kočah. Videti je bilo, da se ljudje že odpravljajo počivat in potrudila sva se takoj v neko kočjo. Nobenega ni bilo doma. Na ognjišču je plapolal ogenj. Na desni strani je bila lepa postelja s na levi strani mala mizica in klopi. To je bila vsa oprema, kakor je povsod po takih planinarskih kočah. Zgledalo je sploh vse tako prijetno in zdelo se nama je, da tu mora biti v hiši skrbna ženska roka. Na steni je poleg drugega visela tudi podobna cesarjeva in zraven nje podobna regenta Aleksandra. Zanimalo naju je vse. Pri vsaki reči je moral biti najin nos, tako da sva ga šla vtičati celo v lonec na ognjišču, v katerem je bilo mleko. Spomnila sva se, da bo za prav prišel sedaj lonec mleka. V tem pa je prišla domov pastirica, ki je bila lastnica te kočje.

Opravičevala sva se, da sva vstopila, češar pa ni bilo treba. Bila sva v zadregi, ker opazila naju je ravno, ko sva gledala, kaj ima v loncu, toda ona nama je z vednim kramljanjem pomagala iz zadrege. Kp sva jo zaprosila, ako lahko prenočišva pod njeno streho, nama je takoj privolila in že sva tudi imela latvece mleka in sira, po katerem sva segala s še večjimi ledenimi čicami, kakor na Pokluki. Videla je, da sva utrujena, ter nama takoj pripravila postelji sama pa šla, kakor je rekla k neki drugi prijateljici, da bo pri njej prenočila. Postelj je bila precej visoka, tako da nista mogla niti sedeti na njej, ker streha je bila čisto nizka. Nocoj nista mnogo govorila temveč takoj zaspala. Venoterno prežvekovanje in avo sčanje v spodnji staji me je nekako vznemirjalo v noči in začel sem se obračati na svo strani, da bi boljše spal. Med tem obračanjem sem zadel s lakotom ob streho s čimur sem pa zmaknil eno desko, da mi je padla ravno na obraz. Začel sem se drgniti po mestu, kamor me je lopulila deska, ter jo vzdigoval, da jo postavim na mesto, kjer je bila. Ker nispravila je veliko razpoko v strehi, da se je videlo zvezdnato nebo in skinal sem to praznino z desko nazaj zadelati. Trudil sem se na vse načine, da jo porinem med druge deske toda zastoj, kar me je ujezilo, in začel sem desko s silo pehati s čemer sem sklatil dol še drugo desko. Sedaj sem imel kar dve na sebi. Zopet sem upravil na streho deski in zgodilo se mi je, da sta še dve zropotali s strehe a sedaj ne name temveč na žana, ki je trdo spal. To je povzročilo ropot, da je začel tajati pes in drugi so mu po planširiji odgovarjali. Živina je postajala nemirna v staji, tako da sva napravila pravo zmešnjava.

Zan se je prestrašen zbudil, ter odprl od sebe deske.

"Kaj pa delaš vendar, kaj je bilo? Tako lepo sem spal. Zakaj si me zbudil?" Hotel se je obrniti, da bo dalje spal, toda deske so ga tlačile. Strehe popraviti nista mogla tedaj v noči in tako sva vse deske prav na labko zmetala skozi veliko odprtino z veliko pažnjo, da ne spraviš cele strehe na naju. Sedaj sva se le lahko mirno ležala. Da zadnem z glavo ob streho, ko se bom zbudil, se mi ni bilo treba več bati, ker je ni bilo nad nama, temveč samo prozorno nebo. Zaspal se torej brez skrbi in prav kmalu je bilo zopet jutro.

Hotela sva priti kolikor mogoče kmalu na kako višino, zato sva se ta dan takoj odpravila, tako da sva šla že s pastirji, ki so vodili črede vije za Konjščo planino. Šla sva z nekim starim pastirjem, ki je bil zelo hud čez gospode v Bohinju.

Tist k maje ta svetle knofa so še vedn glih tak škrikl, ku sa bil.

Nič jih ne bo prephil. Kaku sa pravil, ko sej Jugoslavje prela, da bo vse drugač, pa nej neč boli an jest tud pravm de na to, da hler boda tajk kamandiral. Pa tud tehanti be bli žlhr mal bel jil, kar se politke tiee; molje naj."

Tako in enako je nama

modroval ta modicej. Eno in isto žuje človek povsod na naj si bo v teh planinah, ki so skorej 3000 m na ostalim svetom. Dasi je bil ta modicej zelo naiven za kako razgovorjanje, vendar sva se potrudila, da sva čimprej utekla njegovi politiki, katere je človek sit v nižini in jo ni treba hodit uganjat na Konjščo planino.

Steza je bila vedno manj razločna, tako da bi človek sploh ne vedel kje je, ako bi ne bilo vsakega toliko časa onih rudečih makov, planinskega društva. Na nekem prelazu pod Toscom, na katerega sva došla po dveurni hoji sva se počinila. Tu je vel hladni veter in jako dobro del, ker nama je bilo že malo vroče od napore pokončne hoje. Bila sva že toliko visoko, kjer ne uspeva nobeno drevo le niko prilično ruševje, pokriva akale, kakor borovec v temnozeleni barvi. Tu so izgledali tudi vse one rastline, ki so bile v dolu. Samo nekaka slaba trava se vidi tupstam a tem pogostejše sva opazila še precej razcvetene svezdice planink in celo kako temnozrdečo murko, ki tako privablja človeka z onim opojnim vaniljinim vonjem. Planinke sva dobila samo v obliki Tosca, drugeče jih v Triglavskem pogorju ni s murka, to je nekaka redkost v alpskej flori ta vspeva tudi na planini Komna južno v Triglavskem pogorju.

Ker se je nama zdelo pot proti vrhu Tosca še precej prikladna, sva pustila stezo, ki vodi pod goru na Velepoltje in je ubrala ravno na vrh, kar je vedno postajalo težavnije, ker tu ni nikake označene steze in večidel sva morala plezati. Tolažila sva se s tem, da bova imela na vrhu lep razgled in da bo na drugi strani mogoče kaj boljše pot. Komaj sva dospela na vrh, naju je zalela gosta megla. Prišla je tako nenadoma, da sama nista vedela odkod. Jezilo naju je, ker nama je bila prekritana lepa nadeja za razgled toda, nad kom sva pa hotela zmoist svojo jezo. Bila bi na po drugi strani nazaj na Velepoltje, toda zastoj, Megla je bila taka, da sploh nista mogla skiepat, kaka je pot navzdol. Hodila sva po elementu Tosca in končno prišla do nekega precej obširnega snežnika. Ta sneg nama je za prav prišel. Bila sva težna in jeknil nama je, kakor ljubljanski sladolec v "Zvezdi".

Po dolgem času se je vendar izplekla ona gosta megla s Tosca, toda razočarala naju je zapadna stran te gore, koder sva menila, da ideva dol. Bila je tako navpična stena, da sva mislila, da sploh ne bova dobila izhoda proti Velepoltju in bo treba nazaj po tisti poti, koder sva prišla. Dolgo sva iskala kake primerne poti, da se bo kje lahko oprijemat in sva končno tudi dobila neko strugo, po kateri sva začela plezati navzdol. Ta pot je bila najtežavnješa, kar sva jih potem imela po celem pogorju in ko sva prišla do poti, ki vodi v Vodnikovo kočjo na Velepoltju sva bila popolnoma potolčena in raztrgana.

V četrte ure nama je že zadikal iz kuhinje Vodnikove kočje prijatelj.

Vse knjige.

Zajedala. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vseeno. Stane s poštnino vred \$1.75.

Sahar. Magencije. Vrio poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih kraljkih in divjalkih prednikov. S slikami. Vseeno. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

Vse knjige.

Zajedala. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vseeno. Stane s poštnino vred \$1.75.

Sahar. Magencije. Vrio poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih kraljkih in divjalkih prednikov. S slikami. Vseeno. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

Vse knjige.

Zajedala. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vseeno. Stane s poštnino vred \$1.75.

Sahar. Magencije. Vrio poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih kraljkih in divjalkih prednikov. S slikami. Vseeno. S poštnino vred \$1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Aleš, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

Vse knjige.

Zajedala. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vseeno. Stane s poštnino vred \$1.75.

Sahar. Magencije. Vrio poučna knjiga, ki pove, kako sleherni človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih kraljkih in divjalkih prednikov. S slikami. Vseeno. S poštnino vred \$1.50.

ten duh, kar nama je povzročilo prvovrsten glad. V koči sva dobila tudi druge hrabizance, ki so obirali mastne pečenke. Polotila se naju je akusnjava, da si naročiva kaj kolikor mogoče užitnega, in je tudi zmagala. Naj stane kar hoče, je bil sklep. Prepričala sva se, da "Planinsko društvo" postreže jako dobro, celo bolje, kakor kaki mestni hoteli, toda, ko nama je prinesla račun, je nama postalo skorej alabo. Skupen račun je bil 140 kron, torej več kakor polovica, kar sva vsega skupaj imela oba. Spogledala sva se neverjetno, toda bila je resnica in odšteti sva morala lepe, ravno kar nove dinarke. Zaman sva si zatrjevala, ko sva odšla dalje, da bi bila lahko prebila brez tako razkošnega kosila, toda bilo je prepozno. Naredila sva trden sklep, da bova pri vsakem naročilu za jed vedno vprašala, kaj stane. Skušnja pač uči človeka.

Zopet sva se vspenjala v goro. Misli sva, da še nocoj prispeva do vrha in se nato vrneva nazaj na Kredarico, kjer bova prenočila. Toda, to pot sva se ustrašila. Pot se je vlekla vedno dalje.

(Dalje prihodnj.)

Nervozna, oslabele žene,

ki trpe na bolečinah v križu, v bočinah na straneh, na senzacijah, ki tla, človeka k tiom in dela v spodnjem telesu težo, na glavoboli in neredu pri naravnih funkcijah, dobe od pomoči, ko vzamejo

Severa's Regulator

(Sever's Regulator). Priporočen za zdravljenje tistih posebnih lastnosti človeka in hiranja, ki so jim potrjene ženske. Dobite ga pri svojem lekarju še danes. Cena \$1.25.

W. J. SEVER & CO. CLEVELAND, OHIO

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, kvas, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani pivo je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi širko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po polni, točno v vaš kraj.

Grocerijam, sladkarnam in v prodajalnih hišah damo primeren popust pri vaših naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 8401 Superior Ave., Cleveland, O.

PRODA SE

nov veliki Victrola gramofon, po zmerni ceni. Oglašite se na: 1812 West 22nd Place, Chicago. (Adv. Aug. 8-10)

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, kvas, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani pivo je najboljši in najcenejši. Dobiti je tudi širko sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po polni, točno v vaš kraj.

Grocerijam, sladkarnam in v prodajalnih hišah damo primeren popust pri vaših naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 8401 Superior Ave., Cleveland, O.

PRODA SE

nov veliki Victrola gramofon, po zmerni ceni. Oglašite se na: 1812 West 22nd Place, Chicago. (Adv. Aug. 8-10)

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, kvas, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani pivo je